

Dinleme Problemlerine Yönelik Bir Öneri: Olaya Dayalı Dinleme Eğitimi

Geliş Tarihi: 17.01.2015

Kabul Tarihi: 09.03.2015

Sedat MADEN*

Öz

Teknolojik yaşam unsurlarının giderek yaygınlaşması, bilimsel gelişmelerin artması, bilginin hızlı üretilip tüketilmesi vb. beklentileri ve istekleri değiştirmiştir. Devletlerin vatandaşlarından, ailenin çocuğundan, doktorun hastasından, öğretmenin öğrencisinden, sıralama tersten okunursa da durum aynı olur, beklentisi ve isteği farklılaşmıştır. Bu değişimin sağlıklı ilerlemesi eğitim sistemi içerisinde öğrenenin uygun bilgi ve becerileri kazanarak yaşama atılması ile yakından ilişkilidir.

İnsanlar evde, işte, alışverişte, okulda veya sanal ortamda birbirinden farklı içerik ve biçimdeki problemlerle karşı karşıya kalmaktadır. Bu problemlerin çözümü için bireyin, zihinsel ve fiziksel çaba sarf etmesi gerekmektedir. Bu durum bireyin eğitim sürecinde *problem çözme* becerisini kazanmasını ve yaşamında uygun durumlarda kullanmasını zorunlu kılmaktadır. Eğitim-öğretim sürecinde problem çözme becerisini kazandırmada etkili olabilecek yöntemlerden biri de *olaya dayalı öğrenme* yöntemidir. Olaya dayalı öğrenme, gerçek dünya ile benzer ortamların / problem durumlarının sınıf ortamına getirilmesini ve öğrencilerin bu problemler üzerinde çözüm önerileri üretebilmesini sağlamaktadır.

Bu araştırmada, olaya dayalı öğrenmenin temel dil becerilerinden biri olan dinleme eğitimi üzerinde nasıl kullanılabileceğine dair örnek bir problem üzerinden öneri hazırlanmış ve problemin çözümü için senaryo geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe eğitimi, olaya dayalı öğrenme, problem çözme, dinleme eğitimi.

A Suggestion For The Listening Problems: Event-Based Listening Education

Abstract

People's expectations and desires have changed since the effects of technological devices in an individual's life have been increasingly widespread, scientific developments have increased and information has been rapidly produced and consumed and etc. The expectations and requests of a state from its citizens, of parents from their children, of a doctor from his/her patients and of a teacher from his/her students (the reverse would be the same) have changed. Good progress of these changes is closely associated with students who graduate with the appropriate knowledge and skills before beginning to work.

People at home, work, shopping, school or virtual environments are faced with different problems. An individual requires making mental and physical effort to solve these problems. In order to do it, an individual requires gaining problem-solving skills in his /her education life and using them when they are needed. One of the methods that can be effective to gain problem solving skills in teaching-learning process is the *event-based learning*. Event-based learning is a method which real world and similar environments/different kinds of problems are brought to classroom and students offersolutions to these problems.

In this study, a proposal was prepared through a sample problem to find out how to use event-based learning on listening education which is one of the basic language skills and a scenario was developed to solve the problem.

Keywords: Turkish education, event-based learning, problem solving, listening education.

---

* Doç. Dr., Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü. sedd52@gmail.com

Giriş

Bilim, teknoloji ve insan kavramlarının ön plana çıktığı araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin insan yaşamını kolaylaştırmak için arttığı bilgi toplumunda, yaşam standartları eğitim sisteminin gerekliliklere uygun ürün ortaya çıkartması ile yakından ilişkilidir. Bilimsel ve teknolojik gelişmeler insanın günlük yaşamında etkilendiği uyarıcıları veya yaptığı fiziksel ve zihinsel faaliyetleri de çeşitlendirmekte dolayısıyla miktarını artırmaktadır. Bu nedenle çağımızda yetişen bireylerin bilgiye hızla ulaşan ve etkili bir şekilde kullanan; çok yönlü düşünebilen, probleme odaklanıp yaratıcı ve uygun çözümler üretebilen; bilgi edinme sürecinde deneyimlerini kullanan, analiz sentez yapabilen bir özelliğe sahip olması gerekmektedir. Tüm bu niteliklere ulaşmak için kuramsal boyutta edindiği ilke ve kuralları doğru bir şekilde pratiğe aktarma ve problem çözme becerisine de sahip olmak zorundadır.

Bilgi çağında eğitim sisteminden beklenenlerin, yukarıda sıralanan niteliklerin, gerçekleşmesi için program / ortam düzeyinde yeni yaklaşımlar ve öğretim araç-gereçlerinin denenip etkili biçimde kullanılması gereklidir. Bireyin yaşamını kolay ve doğru davranışlarda bulunarak sürdürmesi, başarılı olması için gereken en önemli becerilerden birisi iletişim kurmadır. Sanayi toplumundan bilgi toplumuna değişen insan modelinin temelinde de etkili ve doğru iletişim kurabilme yer almaktadır. Bireyin doğru iletişim becerilerini ve kurallarını edinmesini sağlamak eğitim kurumlarının hedeflerindedir. İletişim sağlamanın en etkili aracı olan dilin anlam ve biçim özelliklerine uygun / işlevsel şekilde kullanılması mutlak surette gereklidir. Bununla birlikte bilgi edinmenin ve kullanmanın değer kazandığı çağımızda bilgiye hızla ulaşma ve etkili şekilde kullanmada yeri doldurulamayacak en önemli araç dildir.

Dilin doğru biçimde kullanımı, anlama ve anlatma becerilerinin edinilmesine bağlıdır. Anlama becerileri olarak nitelendirebileceğimiz okuma ve dinleme; anlatma becerileri olarak nitelendireceğimiz konuşma ve yazma becerileri ne kadar etkili kullanılırsa dilin araçsal işlevi de o kadar etkili olur.

Ana diline bağlı dil becerilerinin bir kısmının (okuma, yazma) doğuştan getirilmemesi, bir kısmının (dinleme, konuşma) ise geliştirilmeye ihtiyaç duyması ana dili eğitimini önemli hâle getirmektedir. Ana dilini / temel dil becerilerini kullanmadaki başarı, bireyin aile ve yakın çevrede kazandığı dili ve dil kullanma becerisini eğitim ortamlarında planlı bir şekilde geliştirilebilmesine bağlıdır. Ana dili olarak Türkçenin eğitimi, ilkokuma-yazma becerileri kazanıldıktan sonra, sistemli bir biçimde ilköğretim düzeyinde Türkçe derslerinde sürdürülmektedir.

Dil eğitimi sürecinde, iletişim kurma ilkeleri doğrultusunda anlama ve anlatma becerilerini kazandırmak için bireysel farklılıklarına göre uygun etkinlikler kullanılmalıdır. Temel dil becerileri (dinleme, okuma, konuşma, yazma) kazandırılırken ve geliştirilirken görsel,

işitsel ve kinestetik uygulamalara yer verilmeli, kuramdan ziyade pratik ön plana çıkartılmalıdır. Öğrencilerin dil becerileri bireysel farklılıklar, sosyal gereklilikler ve bilimsel gelişmeler dikkate alınarak doğal yaşam alanına en yakın öğrenme ortamında kazandırılmalıdır. Dolayısıyla dil eğitimi, “bilimsel temellere dayalı olarak gerçekleştirilmelidir” (Demirel, 2004: 5). Bu nedenle dil eğitimi programları, öğrenme ortamları, öğretmen yetiştirme alanı eğitim bilimindeki gelişmelere uygun biçimde güncellenmeli, teknolojik ilerlemeler dil becerilerinin geliştirilmesinde kullanılmalıdır.

Davranış kazandırma ve ürün odaklı eğitim anlayışının öğrenme başarısı üzerindeki etkisinin yetersiz olması, geleneksel (öğretmeni merkeze alan, ezberci) öğretimin çağın / teknolojik gelişmelerin gerekliliklerine cevap verememesi, insanın yaşam alanlarının ve isteklerinin çeşitlenmesi gibi etkenler hem genel eğitim hem de dil eğitimi programlarının yenilenmesini zorunlu kılmıştır. Bu çerçevede, Türkçe dersleri için temel yönlendirici kaynak olarak Türkçe Dersi Öğretim Programı (TDÖP) 2005 yılında, dil becerilerini etkinlik temelli, öğrenci özelliklerini dikkate alan, süreç performansını öne çıkaran bilgiyi uygulama düzeyinde kazandırmayı hedefleyen bir yaklaşımla hazırlanmış ve 2006 yılında uygulanmaya koyulmuştur.

TDÖP’de çağdaş eğitim yaklaşımları dikkate alınmış, öğrenci merkezlik ve bilgiyi yapılandırma, beceri kazandırma çerçevesinde, temel dil becerilerinin kazandırılmasına dair kurallar, uygulama örnekleri ve açıklamalar yer almıştır. Türkçe Dersi Öğretim Programında dil becerileri üst düzey düşünme becerileri (*anlama, sıralama, ilişki kurma, sınıflama, sorgulama, eleştirme, tahmin etme, analiz sentez yapma, yorumlama becerileri ile birlikte yapıcı, yaratıcı, akılcı, eleştirel ve doğru düşünme*) ile desteklenerek kalıcı biçimde kazandırılmaya ve geliştirilmeye çalışılmaktadır (MEB, 2006: 4).

Türkçe dersi programında dil becerilerinin geliştirilmesine yardımcı olmak, bireyin iletişim yaşamını ve akademik yaşamını da olumlu yönde geliştirmek için yukarıda bahsedilen üst düzey düşünme becerileri de dikkate alınmıştır. Üst düzey düşünme becerileri bireyin karşılaştığı durumlara uyum sağlamasını dolayısıyla problemlerini etkili biçimde çözmesini sağlar. Bu bakımdan üst düzey düşünme problem çözme becerisinin kazanılmasını da gerektirir. Davranışçı ve salt bilişsel (beyni bilgisayar gibi kabul eden) dil öğretimi yaklaşımları, bireyin dil öğrenme sürecinde geçirdiği zihinsel süreç / işlemleri yok saymıştır. Yapılandırmacı dil öğrenme yaklaşımı ise bireyin öğrenme sırasında sürdürdüğü analiz, sentez, karşılaştırma, hatırlama vb. zihinsel süreçleri önemsemiş, ön bilgiler ile köprü kurularak bilginin özümsemesinde zihinsel becerileri gerekli görmüştür. Diğer bir ifadeyle geleneksel dil eğitimi üst düzey düşünme ve problem çözme becerisinin geliştirilmesinde yapılandırmacılık, beyin temelli öğrenme, etkinlik temelli öğrenme, çoklu zekâ ve beceri eğitimi vb. çağdaş yaklaşımlara göre beklenen etkiyi gösterememiştir. Bu nedenle yapılandırmacı dil eğitimi ya da çağdaş dil

eğitimi bireysel farklılıklara (cinsiyet, zekâ, kùltür vb.) duyarlılık göstererek, toplamsal değişimleri önemseyerek, geçmiş deneyimlerin kullanılmasını sağlayarak, pratiğe dönük etkinliklerle, doğal öğrenme yaşantıları oluşturarak bu eksikliği giderebilir. Kesim (2002)'e göre de bilgi toplumunda, eğitime önemli görevler yüklenmekte ve eğitimden daha çok mevcut bilgiyi gerekli durumlarda kullanabilen, ihtiyaç duyduğu bağlamlarda yeni bilgiler üretebilen, bu bilgilerle karşılaştıkları problemleri çözebilen bireyler yetiştirmesi beklenmektedir. Yaşadığımız ađda; düşünen, yaratıcı fikirler ortaya koyan, bilgiyi ezberleyerek değil zihninde yapılandırılan ve probleme odaklanan bir insanın yetiştirilmesi amaçlanmıştır. İletişimi sağlayan en önemli ve etkili yegâne araç olan dilin fonksiyonel bir biçimde kullanılması bu anlamda oldukça önemlidir (Süğümlü, 2009).

Bahsedilen gerekçelerle, günümüzde öğretmenin tercih ve isteklerine göre şekillenen geleneksel anlayış terk edilmiş, öğrencinin özellik ve ihtiyaçlarının temele alındığı, bilgiye ulaşma, bilgiyi yapılandırma ve etkili kullanmanın öne çıktığı ağdaş eğitim anlayışı önemsenmeye başlamıştır.

Eğitim sürecinin temel amaçlarından birisi, bireye bilgi kazandırırken öğrenilen bilginin gerçek yaşama aktarılmasını sağlamak, böylece gerçek yaşamda karşılaşabileceği problemlere çözüm üretebilecek yeterliliğe onu kavuşturmaktır. Bu hedefe ulaşmak için ise, eğitim öğretim ortamında öğrencinin gerçek yaşamda karşılaşabileceği problemlere çözüm bulmayı öğrenebileceği gerçeğe dönük koşulların / problem durumlarının sağlanması gerekir. Dolayısıyla, öğrenme öğretim sürecine sokulan her türlü strateji, yöntem ve teknik (*aktif öğrenme, çoklu zekâ, iş birlikli öğrenme, bilgisayar destekli öğrenme, proje temelli öğrenme, etkinlik temelli öğrenme, otantik öğrenme, harmanlanmış öğrenme* vb.) bu temel niteliğe – gerçek yaşam problemlerine/durumlarına uygunluk- sahip olmalıdır.

Dil öğrenme süreci bireyin doğal yaşam alanındaki ihtiyaçlarına göre şekillenir. İnsan, çevresinden gelen uyarıcıları anlamlandırabilmek için dinler, izler, okur ve derdini anlatabilmek, uyarıcılara tepki verebilmek için konuşur, yazar. Bu nedenle dil eğitiminde, öğretim etkinlikleri öğrencinin gerçek yaşamda, dile hangi durumlarda, nasıl ihtiyaç duyacağı gerçeğine göre belirlenmelidir. Dil becerileri yani dinleme, okuma, konuşma ve yazma öğretiminde öğrencinin günlük yaşamda karşılaşabileceği durumlar, problemler ve iletişim eylemleri dikkate alınmalıdır. Dil becerileri ile ilgili kurallar, uygulamaya dayanan, problem çözümü sunan ve gerçek yaşamdan kesitlerle durumlarla öğrenmeye imkân sunan yöntemlerle kavratılabilir. Bu şekilde öğrenilen dil becerileri yerleşik alışkanlık ve beceriye dönüşür. Bununla birlikte, dil öğrenmede bireysel farklılıklar çok önemlidir. Bireyin hazırbulunuşluğu, sosyokùltürel çevresi ve iletişim ihtiyaı dil öğrenme sürecini etkiler. Bu nedenle, dil becerilerinin kazandırılmasında tek yönlü öğretim biçimi, yöntem ve etkinlik tarzı uygun

değildir. Öğrenci özelliklerine, konuya ve süreye uygun farklı yöntem ve tekniklere başvurulmalıdır.

Bireyin yaşamını sürdürmek için çevresiyle anlaşabilmesi ve karşılaştığı problemleri çözebilmesi gerekir. Günlük yaşamda karşılaşılan birçok problemin çözümünde anahtar, dildir. Birey, dil becerilerini ne kadar etkili ve doğru kullanırsa problemlerini de o denli başarıyla çözer. Dil becerilerini kazanmanın ve etkili kullanmanın problem çözme becerisi üzerindeki etkisi yadsınamaz. Günümüz toplumlarında, bilgi ve teknolojideki değişimler ve yaşam koşullarının karmaşıklaşması problem çözebilen insan profilini incelemektedir.

Dil becerilerinin gerçek yaşam durumlarına / problemlerine uygun kazandırılması, dil eğitiminde farklı yöntemlerin önemi, problem çözme ve dil becerisi arasındaki ilişki, problem çözme becerisinin günümüz toplumu için önemi gibi gerekçeler çağdaş eğitim yaklaşımlarının dil eğitim öğretiminde kullanılmasını zorunlu kılmaktadır.

Yıldız (2003: 10)'a göre dil öğretimi “öğrenme durumlarında” gerçekleşmelidir. Bu ilke öncelikle, öğrencilerin daha okula başlamadan önceki dönemlerde kazanmış oldukları dilsel yetenek ve becerilerini ders içerisinde kullanabilmelerini öngörmektedir. ... Bunun şartı ise dinleyen, konuşan, okuyan ve yazan kişinin ders sürecine seyerek, içten katılması ve dersle ilgili olmasıdır. İlgiyi ise, ancak dinlemeyi, kendini ifade etmeyi, okumayı, düşünmeyi, kısacası dil etkinliklerini cazip hâle getirecek durumlar uyandırabilir. Bu tür ders ortamları kısaca, dili kullanmanın çocuk ya da genç için bir anlam ifade ettiği ortamlardır. Öğrenciler için anlamlı ve ilgili çekici bu gibi durumlar ders içerisinde didaktik amaçlar doğrultusunda kullanılmalı hatta böylesi ortamlar oluşturulmalı ve gerçekleştirilmek istenen hedefler doğrultusunda şekillendirilmelidir”. Burada bahsedilen dil öğrenme durum ve ortamları, şüphesiz öğrencilerin günlük yaşama uygun biçimde dili kullanma imkânı buldukları, dil becerilerini görüp uygulayabildikleri, aktif oldukları ve bu süreçte öğrendiklerinin faydalı olduğunu görebilen olumlu tutum geliştirebildikleri yöntem ve araçların kullanılmasıyla mümkün olabilir.

Dil eğitim öğretiminde öğrencinin dil becerilerini gerçek yaşam durumları / problemleri içinde uygulayarak öğrenmesini, iletişim sürecinde analiz ve değerlendirme yaparak kendi çözüm yollarını üretip kullanmasını sağlayabilecek yöntemlerden biri de *olaya dayalı öğrenme* yöntemidir.

Olaya Dayalı Öğrenme

Öğrencilerin gerçek yaşamda karşılaşılabilecekleri problemleri, gerçek yaşam bağlamı içinde uygulayıp analiz ve değerlendirme yaptırarak çözmeye dayanan bir yöntem olarak tanımlanabilen “olaya dayalı öğrenme” ya da “örnek olay inceleme”, ilgili alanyazında çeşitli adlarla kullanılmaktadır: Olaya dayalı öğrenme, örnek olay inceleme, vaka inceleme,

senaryo tabanlı öğrenme, durum çalışması, simülasyon oyunu, plan oyunu gibi (Demirel, 2009; Süğümlü, 2009; Yaman, 2005).

Olaya dayalı öğrenme ya da örnek olay, gerçek yaşam deneyimleri ile öğrencileri yüz yüze getirerek öğretim ortamında kuram ve uygulama arasındaki boşluğun doldurulmasına yardımcı olan bir yöntemdir (Stensmo, 1999). Bu yöntemin en önemli avantajlarından biri, öğrencilerin gerçek problemleri uzman öğretmen perspektifinden ele almaları, çözmeleri için imkân vermesi ve bu çözüm aşamasında karar verirken başkalarının da görüşlerini alma ve verdikleri kararları güvenli bir ortamda değerlendirme şanslarının olmasıdır (Boyce, 1992; Langley, Senne & Rikard, 1993; Shulman, 1992).

Olaya dayalı öğrenmede “öğrencilere gerçek bir yaşantı ya da hayat kesitinin sunumu vardır. Öğrenci bu durum veya kesitten yola çıkarak bir problem üretebilir ya da olayın sonunda zaten bir problem olduğundan bu probleme çözüm üretmeyi amaçlar. Olaylar öğrenciyi bu problem, durum veya bağlam ile karşı karşıya bırakıp analiz yaptırarak onlara bilgi, beceri ya da tutum kazandırır” (Bektaş ve Horzum, 2010: 56).

Olaya dayalı öğrenme ya da örnek olay yöntemi, öğrencilerin gerçek bir sorunla karşı karşıya getirilerek, o sorunla baş edebilmelerini sağlamak için uygulanan oldukça etkili ve kullanışlı bir uygulamadır. Özellikle, sorun (problem) çözüme becerilerini geliştirme yanında, kavram geliştirme, soru sorma, tartışma, yaratıcı ve kritik düşünme becerilerini kılavuzlayan bu yöntem, öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmelerine hizmet etmektedir. Uygulanmasında olayın bizzat oynanması, yani drama yoluyla doğrudan ya da olayın sözel aktarımı, gazete ve değişik yayım araçlarından alınan biçimi, video ya da bilgisayarda izletilmesi gibi ikinci dereceden yollarla öğrencilere tanıtımı şeklinde sunulabilmektedir (Erginer, 2008: 461). Olaya dayalı öğrenme, “öğrencilerin problemleri (sorunlu) bir olay hakkında gerçek ve geçerli bilgileri bizzat kendilerinin bu olayı anlatmaları, olay hakkında gerekli verileri toplamaları, bunları öğrenip analiz etmeleri ve değerlendirmeleri yoluyla elde etmelerini sağlayan bir metottur.” (Hesapçioğlu, 1994: 221).

Örnek olaylar, dersin içeriğiyle bağlantılı olarak yazılı, görsel ve işitsel biçimde sunulabilir. Öğrenci, öğrenilecek konuyu bir örnek olay üzerinden etraflıca inceleme ve kavrama fırsatı bulur. Olay senaryolaştırılarak gerçek yaşam kesiti hâlini alır. Öğrenciler senaryo içinde tartışma, görüş paylaşma ve doğaçlama eylemlerle olayın nedenlerine ve çözümüne ilişkin örnekler oluşturur.

Olaya dayalı öğrenmede örnek olay / problem durumu, gerçek ya da hayali olabilir. Olayı anlatan ve gerekli verileri toplayan bir rapor üzerinde çalışan öğrenciler, olayı öğrenir, verileri analiz eder, problemi değerlendirirler (Küçükahmet, 2001: 91). Olay, konuyla ilgili bir çerçevede öğrencilerle belirlenebilir. Öğretmen örnek olayı, gazete, dergi, televizyon, internet

veya günlük yaşamdan alıp kullanabileceği gibi kendisi de dersin amaçlarına uygun olay senaryoları hazırlayıp sınıfta uygulayabilir.

Olaya dayalı öğrenme, kazandırılacak bilgi ve becerilerin bir olaylar zinciri içinde örtülü olarak sunulmasını, bu olayları yaşayanların bunları öğrenmesini temel alır. Aynı zamanda hedef ve davranışları gerçekleştirmeye yönelik olarak, belirlenen uygun bir senaryo çerçevesinde dersin işlenmesi sürecini içeren, yaygın olarak kullanılan bir modeldir (Veznedaroğlu, 2005: 8). Olaya dayalı öğrenme, öğrenciyi derse katılım noktasında cesaretlendirmekte ve öğrencilerin öz güvenlerine de olumlu yönde etki etmektedir. Geleneksel anlayışta söz hakkı çok kısıtlı olan öğrenci, derste örnek olay senaryolarından hareketle yaratıcı fikirler ortaya koyabilmektedir (Süğümlü, 2009: 4).

Olaya dayalı öğrenme yönteminde dört basamak vardır:

- 1) Problemin tespiti,
- 2) Probleme neden olan ya da olabilecek etkenlerin belirlenmesi,
- 3) Senaryonun oluşturulması / süreç
- 4) Problemin çözümüne yönelik önerilerin getirilmesi (Durukan, 2012: 403).

Olaya dayalı öğrenme yönteminin kullanılacağı bir derste öğretmen, dersin konusuyla alakalı sınıfta ya da okul dışında yaşanmış ya da yaşanabilecek bir **problem** belirler. Problemin öğrencilerin seviyesine ve ihtiyaçlarına uygun olmasına, onların anlayabileceği, örnekler bulabileceği, günlük yaşamlarıyla ilişkilendirebileceği ve çözüm üretebileceği özellikte olmasına dikkat eder.

Problem tespitinden sonraki aşamada, probleme neden olan veya olabilecek etkenler (problemin kaynakları) üzerinde öğrenciler düşünür. Daha sonraki aşamada belirlenen **problemi içeren örnek olay / senaryo** oluşturulur. Olaya dayalı öğrenmede en önemli basamak “olayın / senaryonun oluşturulmasıdır. Senaryo belli bir konuyla ilgili bir hikâye, gerçek bir olay, belli bir durumla bağlantılı deneyim ya da bireysel görüşmeden elde edilmiş soru, sorun veya çelişkili bir durumu içermelidir. Senaryoda sayfa sınırlaması yoktur. Senaryoda problem, nedenleri ve çözümü bir ders, bir hafta veya bir dönem olabilecek nitelikte olabilir. Senaryonun düz yazı yerine diyaloglar şeklinde oluşturulması, görsel öğelerle desteklenmesi anlaşılabilirlik ve canlandırılabilirlik açısından daha faydalıdır. Öğrencilerin dikkatini çekmek ve onları güdülemek amacıyla senaryoda gerçek yaşamın dışından farklı karakterler de yer alabilir. Seçilecek problem/konu öğrencilerle ve gerçek dünyayla bağlantılı olmalıdır. Senaryolaştırılan örnek olaydaki problemin tek bir çözüm yolu olmamalı, öğrencilerin / katılımcıların tercihlerine ve önerilerine göre birden fazla çözümü bulunmalıdır (Durukan, 2012; Williams, 2005; Yin, 1994).

Araştırmada, günlük yaşamda karşılaşılabilecek dinleme problemlerinin ortadan kaldırılmasına yönelik Türkçe dersi dinleme eğitimi etkinlikleri için bir olaya dayalı öğrenme senaryosunun hazırlanması ve model olarak önerilmesi amaçlanmıştır.

Dinleme Problemlerine Yönelik Bir Olaya Dayalı Öğrenme Senaryosu

Çalışmada, günlük yaşamda dinleme becerisi sergilenirken karşılaşılabilecek dinleme problemlerinin çözümüne yönelik bir olaya dayalı öğrenme senaryosu örnek olarak sunulmuştur. Dinleme eğitimi kapsamında, 2005 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın dinleme amaç ve kazanımlarına göre, ortaokul öğrencilerinin karşılaşılabilecekleri "*Karşısındaki kişiyi sözünü kesmeden sabırla dinleyememe*" probleminin çözümü için olaya dayalı öğrenme senaryosu hazırlanmıştır.

Senaryo:

- a) Dinleme problemi,
- b) Dinleme probleminin sebepleri / kaynakları / etkenleri,
- c) Problem durumu / olayın gerçekleşme durumu / süreç,
- ç) Uygulanan çözüm yollarını içermektedir.

Senaryo canlandırılırken, problemin / örnek olayın gerçekleşme durumu gösterilir. Ardından bir tartışma ve değerlendirme ile dinleme problemleri ortaya konur. Problemin kaynakları ve ne tür çözüm yollarının etkili olabileceğine dair fikir alışverişinde bulunulur. Bu şekilde öğrencilerin gözlemleri ve tahminleri ile problemi ve doğru olan davranışın ne olduğunu fark etmeleri sağlanır. Senaryo çözüm yollarının uygulanması ile devam eder. Problemin çözüldüğüne dair senaryo da canlandırıldıktan sonra değerlendirme için tartışma yapılır ve tüm sınıfın önerileri alınır. Bu şekilde öğrenciler hem senaryonun bütününde hem de problemin çözümünde aktif rol alırlar. Üst düzey düşünme becerileri işe koşurken dil becerileri de etkili biçimde tecrübe edilir. Senaryoda değişikliğe gidilmesine dair geçerli fikir ve öneriler varsa yeniden senaryolaştırma ve canlandırma planlanır.

"*Karşısındaki kişiyi sözünü kesmeden sabırla dinleyememe*" probleminin yaşanma durumu ve çözümüne dair örnek olarak sunulan senaryo, gerçek bağlamına uygun biçimde bir durumdan ve gözlemlerden yola çıkılarak oluşturulmuştur. Bu nedenle, olaya dayalı öğrenme senaryosunun süreç bölümündeki diyaloglarda günlük yaşamdan dil kullanımlarında, argo ve yöresel-mahalli dil özelliklerinde değişikliğe gidilmemiş, aslına uygun olmasına özen gösterilmiştir.

Senaryolaştırılan Dinleme Problemi:

Karşısındaki kişinin sözünü kesmeden sabırla dinleyememe

Problemi yaşıyan öğrenci, söylenenleri tam olarak anlayamaz, karşısındaki kişi söyleyeceklerini tamamlayamaz. Etkili dinleme gerçekleşmez.

Probleme neden olabilecek etkenler:

- 1) Düşüncelerini hemen açıklama isteği duyması
- 2) Bildiklerini unutma ve soracağı soruyu unutma korkusu
- 3) Olayı çabuk kavrama isteği
- 4) Ailenin sabırla dinleme konusunda olumsuz davranışlar sergilemesi
- 5) Dinlediği hızlı ve hareketli müziğin olumsuz etkileri

Çözüm önerileri:

- 1) Soracağı soruları not alması gerektiğinin öğretilmesi
- 2) Yaptığı davranışa benzer videonun izlettirilip empati kurmasının sağlanması
- 3) Öğretmenin aile ile görüşmesi
- 4) Öğretmenin sınıf içinde örnek davranış oluşturmaları

SENARYO / OLAY SÜRECİ:

DERS ÖNCESİ

(Ahmet korku ve sevinç arası bir duyguyla sınıfa girer ve başından geçen olayı anlatmak için arkadaşlarını bulur.)

Ahmet (Hasan'a dönerek ve soluk soluğa): Sabah servisle gelirken (nefesi kesilir)...

Hasan: Ne ne oldu...?

Ahmet: Anlatacağım bekle

Hasan: Öğretmen gelecek çabuk ol.

Hüseyin: Ne olmuş?

Ahmet: Bizi...

Hüseyin: Polis mi durdurdu?

Ahmet: Onu da nereden çıkardın?

Hüseyin: Bizi, dedin.

Ahmet: Bizim servis diyecektim, izin verseydin.

Hasan: Anlat bakalım.

Ahmet: Bizim servisin önüne...

Hüseyin: Kesin kedi atladı.

Hasan: Araba mı çıktı?

Ahmet: Hayır.

Nesrin (Sınıfa bağırarak): Öğretmen geliyor yerlerinize geçin.

Hasan: Bir olayı anlatamadın, bak öğretmen geliyor.

Hüseyin: Hasan doğru söylüyor.

DERS SÜRECİ (SINIF)

Öğretmen: Günaydın.

Öğrenciler: Sağ ol!

Öğretmen: Oturabilirsiniz. Yüzleriniz gülüyor herhalde derse hazırsınız. Aferin size bugün yeni bir konu işleyeceğiz. İletişim deyince aklınıza ne geliyor.

Mehmet (Parmak kaldırır): Televizyon

Semih (Parmak kaldırır): T....

Ahmet (Hem parmak kaldırır hem de sesli bir şekilde): Öğretmenim, öğretmenim!

Öğretmen: Arkadaşın konuşuyor söylesin, sonra sen söyle.

Semih (Sözüne devam eder): Telefon

Ahmet: Telgraf

Serkan (Parmak kaldırır): Konuşma

Öğretmen: Aferin! İletişim denildiğinde herkesin bir cevabı var. En çok kullandığımız i.....

Ahmet (Parmak kaldırarak): Öğretmenim, öğretmenim (lafı öğretmenin ağzını tıkar)

Öğretmen: Daha sözümü bitirmedim Ahmet. En çok kullandığımız ile.....

Ahmet (Cevabı unutacağı korkusuyla): Öğretmenim, öğretmenim!

Öğretmen (Sinirlenir): Sözümü kesme Ahmet. Her zaman aynı tavrı sergiliyorsun.

Daha sorumu bitirmedim diğer arkadaşların merak ediyor ama sen sözümü kesmeye devam ediyorsun. En çok kullandığımız iletişim aracı.

Semih (Parmak kaldırır)

Öğretmen: Evet Sel....

Ahmet (Parmak kaldırır): Öğretmenim, öğretmenim!

Öğretmen (Daha da sinirli): Ahmet, seni biraz önce uyardım. Ders boyunca seninle uğraştım, şimdi zil çalacak. Yarın Annen okula gelecek, o kadar.

(Ders biter)

(Ahmet'in derste söyleyeceklerini ve sorularını unutma korkusu kendi iç konuşması monologlar şeklinde senaryolaştırılabilir.)

TENEFÜS ARASI (OKUL KORİDORU)

(Ahmet arkadaşları ile koridorda sevdikleri müzik hakkında konuşmaktadır. Öğretmen Seval, konuşulanlara kulak misafiri olmaktadır.)

Ahmet: Şu yeni çıkan rap şarkıyı dinlediniz mi? Ben bayıldım resmen.

Mehmet: Dinlet bakalım.

(Ahmet telefonundan şarkıyı açar)

Seval (Kendi kendine): Bu tür müzikler ne kadar yararlı olabilir ki, bu çocuklar başka hangi müzikleri dinliyor bunu öğrenmek lazım.

Hasan: Bu şarkı bana göre değil.

Kenan: Müzik güzel ama sözler iç bir anlam ifade etmiyor.

Ahmet (Kızgın): Siz ne anlarsınız ki?

Seval: Nasılsınız çocuklar?

Öğrenciler: İyiyiz öğretmenim.

Seval: Ne dinliyorsunuz?

Ahmet: Rap müzik öğretmenim.

Seval: Sözlerini anlayabiliyor musunuz peki?

Ahmet: Evet neden?

Seval: Sözleri biraz anlamsız gibi ama senin tercihin tabii, başka müzikler de dinler misiniz?

Rasim: Ben de hareketli pop severim.

Seval: Peki bu müziklerin size katkısı olduğunu düşünüyor musunuz?

(Öğrenciler biraz düşüncelidirler. Ahmet cevap verir)

Ahmet: Hızlı konuşmamıza yardım ediyor. Söylemek istediklerimi hemen söylüyorum.

Seval: Bu olumlu bir katkı değil ama önemli olan karşımızdakinin bizi anlaması, sen söylemek istediklerini ne kadar hızlı söylersen söyle karşındaki seni dinleyemediği için bir yararı olmaz ki. Hem siz yaşınız itibarı ile zaten bazı şeylerin çabuk gerçekleşmesini istiyorsunuz bence bazı özelliklerinizi yavaşlatmanız gerekir. Buna müzikle başlayabilirsiniz. Daha rahatlatıcı ve daha anlamlı müziklerimiz var.

(Öğretmenin öğrencilere verdiği tavsiyelerin (rap müzik yerine daha rahatlatıcı sözleri kolayca anlaşılabilir müziklere dair örnek derslerde dinlettirilerek) etkili olup olmadığı senaryolaştırılabilir.)

(Senaryonun bu noktasında akış kesilir ve öğrencilere sorular sorulur.)

TARTIŞMA

(Tartışmalar sınıfça veya (5'er, 6'ar) gruplarla yapılabilir. Her grup sorulara ortak cevap/öneriler üretebilir.)

1. Öğretmenin yerinde siz olsaydınız, nasıl davranırdınız?
2. Arkadaşlarının tavrını nasıl değerlendiriyorsunuz?
3. Ahmet niçin karşısındakini dinleyemiyor?
4. Ahmet'in problemini çözmek için ne yapardınız?

(Senaryoda karşısındakinin sözünü kesmenin normal bir davranış olmadığına dair açıklamalar yapılır, Ahmet'in dinleme problemi örneklendirilir. Dinleme problemine sebep olan etkenler senaryoda gösterilir.)

EV/AİLE ORTAMI

(Anne evde koltukta oturmaktadır. Hem oğlunu dinler hem de elindeki elişi ile uğraşmaktadır.)

Ahmet: Anne bugün okula giderken...

Anne: Eeeeeee

Ahmet: Anlatıyorum

Anne: Tamam

Ahmet: Servisin önüne....

Anne(Telaşla): Köpek mi çıktı

Ahmet: Anne....

Anne: Eeee çatlatma insanı anlat be oğlum

Ahmet: Kedi çıktı.

Anne: Aaaaaa... Sonra sonra

Ahmet: Bi anlattırmadın olayı ya

Anne: Sustum tamam.

Ahmet: Kemal ağabey direksiyonu kıvırdı da kedi ezilmekten son anda kurtuldu.

Anne: İyi yavrum, sizin bir şeyiniz yok ya en önemlisi bu.

Ahmet: Anne bir de şeyyyyyyyyyyy.

Anne: Yine bir şey oldu.

Ahmet: Anneeeeeee

Anne: Korkutma beni

Ahmet: Öğretmen seni okula çağır....

Anne (Sözünü keserek Ahmet'i hiç dinlemeden): Yine bir yaramazlık yaptın da beni çağırdı değil mi öğretmen.

Ahmet: Yoo...

Anne (Dövünerek): Ben biliyordum zaten sen ağzını hiç hayra açmazsın.

Ahmet (Biraz kızgın bir sesle): Beni dinle Anne. Ben de anlamadım neden çağırdığını. Derste soru sordu ben de cevap verdim. Sonra esip gülemeye başladı, anlamadım gitti.

Anne: Tamam gidelim yarın şu okula, sorun neymiş öğrenelim.

(Senaryonun bu noktasında akış tekrar kesilir ve tartışma açılır)

TARTIŞMA

1. **Annenin tavrı Ahmet'i nasıl etkilemiştir?**
2. **Örnek olayımızdaki dinleme problemine dair çözüm önerileri neler olabilir?**

(Tartışma sürecindeki cevap ve önerilerden bazıları belirtilmelidir.)

OKUL (ÖĞRETMENLER ODASI)

(Öğretmenler odasında Seval öğretmen ve Kemal öğretmen oturup sohbet etmektedirler. Kapı çalınır ve içeriye Ahmet'in annesi Naciye Hanım girer.)

Seval: Hoş geldiniz (Oturabileceği bir yer göstererek)

Naciye: Hiç hoş bulmadım öğretmen hanım, sen beni boşuna çağırılmazsın bir şey mi yaptı bu çocuk.

Seval (Kemal'e dönerek Naciye'yi takdim eder): Ahmet'in annesi Naciye hanım.

Kemal: Memnun oldum. Ben de Ahmet'in matematik öğretmeniyim.

Naciye: Sağ ol öğretmen bey. Şu bizim çocuğun durumu ne acaba?

Seval: Konuşacağız şöyle bir oturun bir şeyler ikram edelim.

Kemal (Telefona uzanır): Öğretmenler odasına üç çay getirin lütfen. İkramlar tamam.

Naciye: Sağ olun öğretmen bey. Konuya girsek artık öğretmen hanım.

Seval: Ahmet zeki bir çocuk derslerde de h.....

Naciye: Ohhhh.. İçime su serptin ben de kötü bir şey oldu sandım öğretmen hanım.

Seval (Tebessümle): Daha bitirmedim ama....

Naciye: Affedersiniz.

Seval: Derslerde parmak kaldırı....

Naciye: Aferin benim oğluma

Seval: Parmak kaldırıyor ama zamansız, Ahmet'te söylediklerini karşısındakine aktaramama korkusu var, sanki bir şeyler unutturum diye hemen aklına geldiğinde söylem...

(Çaylar gelir. Hem çaylar içilir hem de sorun çözülmeye çalışılır.)

Naciye: Çocuğum hasta mı yani?

Seval: Bakın izin verirsiniz. Öyle hastalık falan değil ama tek başına okulda olacak işte değil. Dün dersi Ahmet'in bölmesi nedeniyle işleyemedik. Zeki, cevap vermek istiyor ama başkalarını dinlemeden onlara aldırış etmeden sözlerini kesiyor.

Kemal: Ben de aynı durumla karşılaşıyorum derslerimde. Çalıştığının, zekâsının farkındayım ama sözüm derste devamlı kesiliyor bu da dersin aksamasına yol açıyor.

Naciye: Ne yapmalıyım peki?

Seval: Ben Ahmet'in sorununu anladım. Ahmet'te başkasının sözünü dinleme davranışı pek gelişmemiş ama çözümü zor değil siz ve biz birlikte onu dinleyeceğiz sözünü bitirene kadar, böylece çevreden gördüğü dinleme becerisini kazanabilecektir. Onun sözü kesilmedikçe de kendini ifade edememe korkusu ortadan kalkacaktır.

Kemal: Size katılıyorum bu bir çözüm olabilir.

Seval (Naciye dönerek): Size bir tavsiyede bulunmak isterim. Ahmet okuldan geldiğinde neler yaptığını sorun ve sabırla dinleyin sözü bitene kadar, sorularınızı sonra sorun.

Naciye: Sağ olun öğretmen hanım bunu deneyeceğim. Başka sorun yoksa ben kalkayım artık.

Seval: Tabi başka sorun yok sizi de buraya kadar yorduk Naciye hanım.

Naciye: İyi günler.

Kemal: İyi günler.

TARTIŞMA

- 1. Öğretmenin yerinde olsaydınız anneye / aileye başka hangi tavsiyelerde bulunurdunuz?**

EV / AİLE ORTAMI

(Anne hem oğlunu beklemekte hem de öğretmenin tavsiyelerini nasıl uygulayacağını tasarlamaktadır.)

(Kapı çalınır.)

Anne: Hoş geldin yavrum.

Ahmet: Hoş bulduk anne.

Anne: Geç içeri. Elini yüzünü yıka, üzerini çıkar. Aç mısın?

Ahmet: Evet kurt gibi açım.

Anne: Tamam hemen bir şeyler hazırlıyorum.

(Ahmet üzerini çıkartır ve annesini söylediklerini yapar ve mutfağa gelir)

Anne: Ben de seni çağıracaktım masa hazır.

Ahmet: Sağ ol anne yemekler nefis görünüyor.

(Ahmet yemeğini bitirdikten sonra oturma odasına gelir. Anne oturmaktadır. Ahmet de oturur.)

Anne: Nasıl geçti okul oğlum.

Ahmet: Güzel geçti. Sen okula geldin mi peki?

Anne: Evet geldim.

Ahmet: Ne söyledi öğretmen.

Anne: Ne kadar akıllı bir çocuk olduğunu falan söylediler.

Ahmet: Ben de kötü bir şey söyleyecek sandım.

Anne: Ben de öyle sanmıştım ama öyle değilmiş işte. Sen neler yaptın peki okulda?

Hangi dersleriniz vardı.

Ahmet: Dersler zevkli geçiyor. Bugün Türkçe dersinde kelimelerle ilgili yarışma yaptık bizim grup kazandı. Seval öğretmenimiz bugün bize zevkli bir ders işletti. Kazananlara kantinde simit ve çay ısmarladı. Diğer dersler de güzel geçti matematik dersinde problemler çözdük.

Anne (Sabırla oğlunu dinlemektedir, konuşma bitene kadar sözlü olarak cevap vermez ama onaylayıcı tepkilerde bulunur. Ahmet'in konuşması bitince): Aferin oğluma (başını okşar).

Hadi seninle anne oğul bir keyif çayı içelim.

SON

Senaryo geliştirmeye yönelik öneri:

Ahmet'in sorularını unutma korkusu ile karşısındaki kişinin sözünü kesmesine dair sorununu aşması için derste not almanın önemini belirten bir olay senaryolaştırılabilir. Bu kısımda okulda bir ders daha senaryolaştırılır. Ahmet'in yapılanlardan sonra problemi çözdüğü ve giderdiği canlandırılır.

Sonuç

Dinleme becerisi, dil becerilerinin kazanılıp etkili biçimde kullanılması ve sözlü iletişim faaliyetlerinin sağlıklı yapılmasında çok önemli bir işleve sahiptir. Dinleme becerisinin kazandırılması sürecinde, Türkçe derslerinde olaya dayalı öğrenme senaryoları üzerinden beceri eğitimi verilmesi çağdaş eğitim yaklaşımlarına uygun ve kalıcı öğrenmeler için vazgeçilmezdir.

İlkokul ve ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programları (2004, 2006), öğrenci merkezliliği temele alan dil eğitimini zihinsel becerilerin geliştirilmesine bağlayan bir yaklaşıma sahiptir. Bu yaklaşım doğrultusunda Türkçe derslerinde öğrencilere dil becerileri bir bütün olarak iletişim kurma, yaratıcılık, iş birliği yapma, girişimcilik, problem çözme vb. üst düzey zihinsel becerileri kazandıracak uygulamalarla aktarılmaktadır. Türkçe Dersi Öğretim Programında dil becerilerinin ve problem çözme, iş birliği, yaratıcılık, analiz sentez yapma gibi üst düzey düşünme becerilerinin kazandırılmasında eğitim ortamlarında kullanılan yöntemlerin önemli bir yeri vardır. Türkçe öğretiminde kullanılan yöntemlerin konuları gerçek yaşamla ilişkilendirmesi, dil becerilerini kullanırken karşılaşılabilecek sorunlara çözüm getirilmesi ve tecrübe kazandırabilmesine özen gösterilmelidir. Olaya dayalı öğrenme bu ihtiyaca cevap verebilecek özelliktedir.

Olaya dayalı öğrenme ya da örnek olay incelemesi, senaryolarla gerçek yaşamda karşılaşılabilecek problemleri örnek olayların canlandırılmasıyla öğrenciye kavratan ve çözüm bulmalarına ve uygulamalarına imkân sağlayan etkili bir öğretim yoludur. Öğrenciye gerçekte yaşanan problemleri senaryolarla sunarak öğretmeye dayanan olaya dayalı öğrenme, özellikle iletişim ve dil becerilerinin ve dile ait kuralların kazandırılmasında faydalıdır.

Olaya dayalı öğrenmede öğrenci dil becerileriyle ilgili günlük yaşamında karşısına çıkabilecek problemlerle nasıl başa çıkacağını deneyerek öğrenmektedir. Olaya dayalı öğrenme senaryoları içinde öğrenci, eksik ve yanlış sergilenen dil becerilerinin düzeltilmesine yönelik öneri sunarak, açıklama ve denemeler yaparak konuyla ilgili bilişsel ve duyuşsal yeterliliğini artırabilmektedir. Bu şekilde öğrencinin öz güveni, motivasyonu, iletişim becerisi, yaratıcılık düzeyi yükselmekte ve derse karşı tutumu olumlu etkilenmektedir. Öğrenciler örnek olay senaryoları ile problem durumunu yaşayabilir ve aynı süreçte sınıf ortamında soru cevap ve tartışma teknikleriyle problemin çözümüne yönelik tahminlerde bulunabilir ve öneriler sunabilirler. Öğrencinin dil becerileri ile ilgili öğrendiği tüm kuralları örnek olay senaryosu içinde kullanma fırsatı bulması okuma, dinleme, konuşma ve yazma hatta dil bilgisi öğretimi başarısına da katkı sağlayabilmektedir.

Dinleme veya diğer dil becerileri ile ilgili örnek olaylar / problem durumları senaryolaştırılırken öğrencilerin ilgilerine, seviyelerine ve ihtiyaçlarına uygun karakterler, tipler, mekân özellikleri, diyaloglar/söyleyiş özellikleri ve araçlar kullanılmalıdır. Buna ek olarak,

Türkçe öğretmenlerinin örnek olay senaryoları ile ilgili bilgi ve yeterliliğinin olması, olaya dayalı öğrenmeleri senaryolaştırırken araştırma-incelemeler yaparak doğru bilgi ve olayları belirlemesi son derece önemlidir. Olaya dayalı öğrenme çalışmaları dil öğretiminin doğasına uygun olması ile birlikte, senaryo aşamalarının iyi planlanması, öğrencilerin doğru yönlendirilmesi ve senaryo hazırlığının iyi yapılması ile başarılı olabilmektedir.

Bu gerekçelerle, Türkçe derslerinde dil becerilerinin kazandırılması sürecinde günlük yaşamda karşılaşılabilecek problemlerden hareket edilmeli ve örnek olaylara dayalı senaryolarla öğretim süreci etkili, hareketli, eğlenceli hâle getirilmelidir. Bahsedilen açıklamalar, Süğümlü (2009)'nün senaryo tabanlı öğrenme yönteminin ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin kelime türleri konusunu öğrenme başarıları üzerine etkisiyle ilgili yaptığı araştırmanın sonuçları ve Durukan (2012)'in Türkçe okuma eğitiminde olaya dayalı öğrenme yönteminin kullanımına yönelik bir öneri sunduğu çalışması ile aynı doğrultudadır. Bunlara ek olarak, çalışma Yadav (2008)'in yapılandırılmış ve açık uçlu örnek olayların okuma yazma öğretimindeki etkisini incelediği ve örnek olaylar üzerine öğretmen adaylarının pozitif deneyimler elde ettikleri çalışmasının sonucuyla da örtüşmektedir.

Türkçe öğretimine yönelik ilgili alanyazında olaya dayalı öğrenme yönteminin kullanımına dair model, uygulama ve yeterlilik durumunu analiz eden deneysel ve betimsel araştırmalar yeterli değildir. Dil becerilerinin doğasına uygun bir yöntem olan örnek olay inceleme / olaya dayalı öğrenme yönteminin etkisine dair sonuçların ortaya konması, ilköğretim ve ortaöğretim programlarına hatta yükseköğretim lisans ders içeriklerinde bu bulguların dikkate alınması sağlanmalıdır.

Dil becerilerinin eğitiminde, problem durumları için olaya dayalı öğrenme senaryoları hazırlanarak deneysel araştırmalarla etkileri (başarı, motivasyon, kalıcılık, tutum, beceri yeterliği vb. etkisi) ortaya konmalıdır.

Karşısındaki kişinin sözünü kesmeden sabırla dinleyememe gibi dinlerken başkalarını rahatsız etme, dinlerken uygun zamanda söz almama, dinlediklerinin ana fikrini, önemli noktalarını belirleyememe gibi dinleme problemlerinin ve konuşmaya uygun ifadelerle başlayamama, konuşmasında sebep-sonuç, amaç-sonuç ilişkileri kuramama; sözün ezgisine dikkat etmeme, yazarken olay ve bilgileri sıraya koyamama gibi diğer dil becerilerine dönük problemlerin çözümünde olaya dayalı öğrenme senaryolarından yararlanılabilir. Bunun için ortaokul Türkçe dersi öğretim programına olaya dayalı öğrenmeye yönelik öğretim paketleri eklenmelidir. Türkçe öğretmenliği lisans programındaki Anlama Teknikleri I-II (Okuma Eğitimi, Dinleme Eğitimi), Anlatma Teknikleri I-II (Konuşma Eğitimi, Yazma Eğitimi), Özel Öğretim Yöntemleri I-II gibi derslerde dil becerilerinin öğretimine yönelik örnek olay incelemesi çalışmalarının yapılması adayların problem çözme becerilerinde ve öğretmenlik alan

yeterliliklerinde faydalı olabilir. Bu biçimde Türkçe öğretmenlerinin ve hizmet öncesi Türkçe öğretmeni adaylarının dil becerilerini kazandırmaya yönelik yeterliliklerini iyileştirmeleri sağlanabilir. Dolayısıyla öğretmenler ve adaylar olaya dayalı öğrenme senaryoları ile hem kendi yaşamlarında hem de Türkçe öğretiminde karşılaştıkları dil problemlerini nasıl çözüme kavuşturacaklarına dair tecrübe kazanabilirler.

Kaynaklar

- Bektaş, M. ve Horzum, M. B. (2010). Otantik Öğrenme. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Boyce, B. A. (1992). Making the Case For The Case-Method Approach in Physical Education Pedagogy Classes. *Journal of Physical Education, Recreation and Dance*, 63(6), 17-20.
- Demirel, Ö. (2004). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Öğretme Sanatı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2009). Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme Sanatı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Durukan, E. (2012). Türkçe Eğitiminde Olaya Dayalı Öğrenme Yönteminin Kullanımına Yönelik Bir Öneri (Okuma Eğitimi Örneği). *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(2), 401-410.
- Erginer, E. (2008). Öğretimi Planlama Uygulama ve Değerlendirme. (4. Baskı) Ankara: Öğreti Yayınları.
- Herreid, C. F. (2005). *Using Case Studies to Teach Science*. (<http://www.actionbioscience.org/education/herreid.html> adresinden 13.01.2015 tarihinde alınmıştır.)
- Hesapçioğlu, M. (1994). Öğretim İlke ve Yöntemleri: Eğitim Programları ve Öğretim (3. Baskı). İstanbul: Beta Yayınları.
- Kesim, M. (2002). Herkes İçin Her Yerde Her Zaman Etkin Öğrenim: E-öğrenme. *Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu*, (23-25 Mayıs 2002), Eskişehir.
- Küçükahmet, L. (2001). Öğretim İlke ve Yöntemleri. Ankara: Nobel Yayınları.
- Langley, D., Senne, T., & Rikard, G. (1993). Applying Case-Method Instruction in a Pedagogy Class. *Journal of Physical Education, Recreation, & Dance*, 64(8), 61-64.
- MEB (2005). İlköğretim Türkçe Öğretim Programı ve Kılavuzu (1-5. Sınıflar). Ankara: MEBYayınları.
- MEB (2006). İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar). Ankara: MEB Yayınları.
- Shulman, J.H. (1992). *Case Methods in Teacher Education*. NY: Teachers College Press.
- Stensmo, C. (1999). Case Methodology in Teacher Education Compared to -"traditional" Academic Teaching: A Field Experiment. *Paper presented at the 8th European Conference for Research on Learning and Instruction (EARLI)*, August 24-28, 1999 in Goteborg, Sweden.
- Süğümlü, Ü. (2009). *Dil Bilgisi Öğretiminde Senaryo Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Etkililiği: Kelime Türleri Örneği*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Veznedaroğlu, H. M. (2005). *Senaryo Temelli Öğrenmenin Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum ve Öz Yeterlik Algısına Etkisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Williams, B. (2005). Case Based Learning –A Review of the Literature: Is There Scope For His Educational Paradigm in Prehospital Education? *Emerg Med*, (22), 577-581.
- Yadav, A. (2008). What Works for Them? Preservice Teachers' Perceptions of Their Learning from Video Cases. *Action in Teacher Education*, 29(4), 27-38.

Yaman, B. (2005). Senaryo Tabanlı Öğrenme Yaklaşımına (STÖY) Dayalı Eğitimde Drama Yönteminin, İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Başarılarına Etkisi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(2), 465-482.

Yıldız, C. (2003). Ana Dili Öğretiminde Çağdaş Yaklaşımlar ve Türkçe Öğretimi. Ankara: PegemA Yayıncılık.

Yin, R.K. (1994). Case Study Research: Design and Methods. (2nd edition). Thousand Oaks, CA: Sage.